

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 10 maja 2016 r.

Pozycja 371

POSTANOWIENIE z dnia 23 grudnia 2015 r. Sygn. akt Ts 255/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

art. 540 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) z art. 45 ust. 1, art. 79 ust. 1 i art. 190 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 20 lipca 2015 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 540 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) z art. 45 ust. 1, art. 79 ust. 1 oraz art. 190 ust. 5 Konstytucji.

Skargę sformułowano na podstawie następującego stanu faktycznego sprawy. Skarżący złożył wniosek o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z grudnia 2009 r., utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w K. ze stycznia 2011 r. Sąd Apelacyjny w K. w postanowieniu z sierpnia 2014 r. oddalił złożony przez skarżącego wniosek o wznowienie postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że nie ma podstaw do twierdzenia, iż orzeczenia kończące postępowaniu w sprawie zostały wydane na podstawie art. 81 § 1 k.p.k., uznanego za niekonstytucyjny przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 8 października 2013 r. (K 30/11, OTK ZU nr 7/A/2013, poz. 98). Skarżącemu w ramach toczącego się wtedy postępowania karnego odmówiono wprowadzenia obrońcy z urzędu na podstawie art. 78 § 1 k.p.k., na którą to decyzję procesową w ówczesnym stanie prawnym nie przysługiwał środek zaskarżenia, jednakże rozpoznając apelację złożoną od wyroku sądu I instancji, Sąd Okręgowy w K. zakresem kontroli odwoławczej objął również decyzję o odmowie przyznania skarżącemu pełnomocnika z urzędu, „nie stwierdzając naruszenia przepisu art. 78 § 1 k.p.k., a przy okazji eliminując w ten sposób niekorzystne skutki związane z niekonstytucyjnością art. 81 § 1 k.p.k.”.

Z odmową wznowienia postępowania na podstawie kwestionowanej regulacji skarżący wiąże naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz prawa wynikającego z art. 190 ust. 5 Konstytucji. Do tego naruszenia – jego zdaniem – doszło

na skutek przyznania przez zaskarżony przepis prawa do wznowienia postępowania jedynie w sytuacji, w której Trybunał Konstytucyjny stwierdzi niekonstytucyjność norm prawa związanych bezpośrednio z treścią orzeczenia w nim wydanego. Poza zakresem spraw podlegających wznowieniu pozostają sprawy, w których niekonstytucyjny przepis był wprawdzie zastosowany w toku postępowania, ale nie stanowił podstawy wydanego rozstrzygnięcia.

Zarządzeniem z 3 sierpnia 2015 r. Trybunał Konstytucyjny wezwał pełnomocnika skarżącego do uzupełnienia braków skargi konstytucyjnej przez: dokładne określenie sposobu, w jaki zaskarżony przepis narusza wskazane w skardze konstytucyjne prawa lub wolności; podanie daty wystąpienia do sądu o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej, jak też nadesłanie postanowienia Sądu Rejonowego w T. z listopada 2014 r. przyznającego skarżącemu pełnomocnika z urzędu.

W piśmie nadesłanym w celu uzupełnienia braków wniesionej skargi skarżący nie określił sposobu, w jaki zaskarżony przepis narusza konstytucyjne prawa, ograniczając się do powtórzenia argumentacji przedstawionej już wcześniej w skardze. Poinformował jedynie, że pismo o ustanowienie pełnomocnika z urzędu wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w K. 26 sierpnia 2014 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

Przesłanki dopuszczalności skargi konstytucyjnej zostały uregulowane w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w ustawie o TK. Przykładowo art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK w zw. z art. 79 Konstytucji – obok nałożenia na skarżącego obowiązku spełnienia innych przesłanek – zobowiązuje go do uprawdopodobnienia naruszenia przysługujących mu wolności lub praw konstytucyjnych przez zaskarżony przepis. Zarzuty sformułowane w skardze konstytucyjnej mogą uzasadniać potrzebę merytorycznego jej rozpoznania tylko wtedy, gdy kierunek rozstrzygnięcia, z którego wydaniem skarżący wiąże naruszenie przysługujących mu praw konstytucyjnych, został zdeterminowany przez niekonstytucyjną treść zaskarżonego przepisu. Wtedy, gdy nie została spełniona któraś z przesłanek dopuszczalności skargi lub gdy skarga jest oczywiście bezzasadna, lub też gdy jej braki nie zostały uzupełnione w określonym terminie, Trybunał Konstytucyjny wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu.

Z wydaniem wskazanych w skardze rozstrzygnięć skarżący wiąże naruszenie praw wynikających z art. 45 ust. 1, art. 79 ust. 1 oraz art. 190 ust. 5 Konstytucji. Pierwszy ze wskazanych przepisów stanowi źródło prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Sprawa skarżącego została rozpoznana przez sąd powszechny w postępowaniu dwuinstancyjnym. Skarżący we wniesionej skardze konstytucyjnej nie wyjaśnił, dlaczego dla realizacji prawa konstytucyjnego wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji konieczne jest ponowne rozpoznania jego sprawy przez sąd. Przypomnieć należy, że celem wprowadzenia instytucji wznowienia postępowania po wydaniu wyroku przez Trybunał Konstytucyjny, stwierdzającego sprzeczność z ustawą zasadniczą danego przepisu jest przywrócenie stanu

konstytucyjności przez wzruszenie postanowienia orzeczonego na jego podstawie. W sprawie, w związku z którą skarżący wniósł skargę konstytucyjną, odmowa przyznania mu pełnomocnika z urzędu była – pomimo, że uznany za niekonstytucyjny przepis art. 81 § 2 k.p.k. uniemożliwiał złożenie na nią zażalenia – przedmiotem kontroli organu wyższej instancji. Jak wynika bowiem z uzasadnienia wydanych w sprawie orzeczeń, Sąd Okręgowy w K., rozpoznając apelację złożoną od wyroku sądu I instancji, zakresem kontroli odwoławczej objął również decyzję o odmowie wyznaczenia skarżącemu pełnomocnika z urzędu. Nie stwierdził on jednak naruszenia art. 78 § 1 k.p.k., ale – przez ponowne rozpoznanie sprawy – wyeliminował „niekorzystne skutki związane z niekonstytucyjnością art. 81 § 2 k.p.k.”. W tym kontekście szczególnie istotny jest wymóg określenia przez skarżącego, na czym polegało naruszenie prawa do sądu, którego ten – pomimo wezwania go zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego do uzupełnienia braków skargi konstytucyjnej – nie spełnił. Nie wykazał ponadto, w jaki sposób doszło do naruszenia prawa do skargi konstytucyjnej, o którym mowa w art. 79 ust. 1.

Zgodnie z art. 190 ust. 4 Konstytucji podstawą wznowienia postępowania jest stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie je kończące. W tym kontekście tym bardziej uzasadnienia wymaga twierdzenie skarżącego, zgodnie z którym niekonstytucyjność zaskarżonej regulacji polega na tym, iż uniemożliwia wznowienie postępowania w sytuacjach, w których niekonstytucyjny przepis był „użyty” w toku postępowania, choć nie stanowił podstawy kończącego to postępowanie rozstrzygnięcia. Skarżący – pomimo wezwania zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego do uzupełnienia braków skargi konstytucyjnej – tezy tej nie uzasadnił.

Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 i art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK – odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.